

Sak nr D-

Vår dato:
22.02.2016

Vår referanse:
2010/1128-0004529/2016

Vår saksbehandlar:
Njål Gunnar Slettebø

Direkte telefonnr.:
53 42 31 32

Dykkar dato:

Dykkar referanse:

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

HØYRING AV FRAMLEGG TIL INNRETNING AV HAVBRUKSFONDET

Formannskapet i Bømlo kommune handsama høyring av framlegg til innretning av havbruksfond på møte 26.01.2016 sak 5/16.

Det vart samrøystes gjort slikt vedtak:

1. Bømlo kommune meiner at inntektene i Havbruksfondet bør fordelast på alle fylkeskommunar og kommunar som har oppdrettsverksemd, uavhengig av om fylkeskommunen/kommunen ligger i et område kor kapasiteten på konsesjonsnivå vert auka.
2. Når det gjeld fordeling mellom kommunar meiner Bømlo kommune at det beste er at inntektene frå havbruksfondet vert fordelt etter lokalitets-MTB.
3. Når det gjeld utbetaling frå havbruksfondet meiner Bømlo kommune at det beste vil vere umiddelbar utbetaling. Med denne modellen vil kommunane få inntektene utbetalt med ein gong vederlag for auka kapasitet er innbetalt.

Kopi av saksutgreiinga og saksprotokoll ligg ved.

Med helsing
Bømlo kommune

Njål Gunnar Slettebø
Landbrukssjef

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift

Dato: 28.12.2015
Arkivref: 2010/1128-30096/2015 / 000

Saksbehandlar: Njål Gunnar Slettebø
53 42 31 32
njal-gunnar.slettebo@bomlo.kommune.no

Sak nr i møte	Utval	Møtedato
5/16	Formannskapet	26.01.2016

HØYRING AV FRAMLEGG TIL INNRETNING AV HAVBRUKSFONDET

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

4. Bømlo kommune meiner at inntektene i Havbruksfondet bør fordelast på alle fylkeskommunar og kommunar som har oppdrettsverksemd, uavhengig av om fylkeskommunen/kommunen ligger i et område kor kapasiteten på konsesjonsnivå vert auka.
5. Når det gjeld fordeling mellom kommunar meiner Bømlo kommune at det beste er at inntektene frå havbruksfondet vert fordelt etter lokalitets-MTB.
6. Når det gjeld utbetaling frå havbruksfondet meiner Bømlo kommune at det beste vil vere umiddelbar utbetaling. Med denne modellen vil kommunane få inntektene utbetalt med ein gong vederlag for auka kapasitet er innbetalt.

Saksprotokoll i Formannskapet - 26.01.2016

Vedtak:

Formannskapet gjorde samrøystes **vedtak** i samsvar med rådmannen sitt framlegg.

Dokument i saka:

Brev frå det kongelige nærings- og fiskeridepartement datert 10.12.2015

Bakgrunn for saka: Frå høyringsbrevet tek me med:

«1. Innledning

Havbruksnæringen har utviklet seg til å bli en viktig næring for Norge og for de mange kommunene med oppdrettsvirksomhet langs hele kysten. Det drives i dag oppdrett av laks og ørret i totalt 160 kystkommuner, fra Lyngdal kommune i sør til Hammerfest i nord, hvor havbruksnæringen bidrar med aktivitet, sysselsetting og inntekter. Likevel opplever mange kystkommuner at de får for lite igjen for å tilrettelegge for næringen.

Oppdrettsnæringen har hatt en sterk vekst over flere tiår og bare siden 2005 er produksjonen av laks og ørret mer enn doblet. Regjeringen vil legge til rette for videre vekst i oppdrettsnæringen, hvor en av forutsetningene er tilgang på tilstrekkelig og egnet areal. I regjeringens politiske plattform går det derfor frem at kommuner som stiller areal til rådighet for havbruksnæringen bør oppleve større positive ringvirkninger fra aktiviteten. Den politiske plattformen sier også at store deler av vederlaget for nye konsesjoner bør tilfalle berørte kommuner.

I Meld. St. 16 (2014-2015) "Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett" (heretter "havbruksmeldingen") presenterer regjeringen et nytt system for justering av kapasiteten i oppdrettsnæringen basert på miljøindikatorer, handlingsregler og en inndeling av kysten i produksjonsområder. Næringskomiteen har i sin innstilling til meldingen gått inn for at 80 prosent av vederlaget for tildeling av ny kapasitet skal tilfalle kommunal sektor, mens statens andel skal være 20 prosent. Videre er regjeringen bedt om å opprette et havbruksfond som skal sikre en rimelig fordeling av kommunal sektors andel av vederlaget på alle fylkeskommuner og kommuner med oppdrettsvirksomhet.

Dette høringsnotatet drøfter blant annet:

- Fordelingsnøkler mellom a) fylkeskommuner og kommuner, b) kommuner og c) fylkeskommuner
- Størrelse og frekvens på utbetalinger fra fondet
- Administrasjon av fondet

Høringsinstansenes innspill må være departementet i hende senest 18. februar 2016.

Nærmere om Stortingets innstilling

I det følgende gjengis relevante utdrag fra Næringskomiteens innstilling av 8. juni 2015:

3.1. Utdrag fra innstillingen

"Komiteen mener en større andel av inntektene fra vederlag for nye konsesjoner og vekst på eksisterende skal tilfalle kommunene og fylkeskommunene som har oppdrettsvirksomhet. Komiteen peker på at dette er viktig for å stimulere kommunene til å stille egnede arealer til rådighet for oppdrettsnæringen.

Komiteen mener kommuner og fylkeskommuner med oppdrettsvirksomhet skal få 80 pst. av inntektene fra både vederlag for nye konsesjoner og vekst på eksisterende. De resterende 20 pst. tilfaller staten. Dette hjemles i akvakulturloven som et nytt ledd i bestemmelsen som i dag hjemler vederlag for tildeling av konsesjoner.

Komiteen mener inntektene som skal tilfalle oppdrettskommunene skal fordeles gjennom et havbruksfond, og ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2016, legge frem forslag om innretningen på et slikt fond.

Komiteen ber videre regjeringen legge frem en drøftelse av ulike fordelingsnøkler, og legge frem den fordelingsnøkkelen den finner mest tjenlig for å sikre rimelig fordeling av fondet til alle kommuner og fylkeskommuner som har oppdrettsvirksomhet.

Komiteen ber regjeringen involvere relevante aktører på området, i utarbeidelse av lovendring og forskrift(er)."

Den endelige innrettingen av havbruksfondet skal legges frem for Stortinget.

Departementets kommentar:

Etter Stortingets intensjon skal havbruksfondet sikre en rimelig fordeling på alle kommuner med oppdrettsvirksomhet. Samtidig går det frem at fondet skal stimulere kommunene til å gi næringen tilgang til egnede lokaliteter.

En fjerde målsetting er at ordningen bør være enkel å administrere. Departementet tar også med seg kommunenes ønske om mest mulig forutsigbare inntekter som et viktig hensyn.

4. Avgrensning og premisser

I det følgende gjøres det rede for noen avgrensninger og premisser for den videre drøftingen.

4.1. Hvilke kommuner og fylkeskommuner er berettiget til en andel av fondet? I bred forstand er det mange kommuner og fylkeskommuner som tilrettelegger for oppdrettsnæringen. En naturlig forutsetning er imidlertid at det kun er kommuner og fylkeskommuner med oppdrett av laks, ørret eller regnbueørret i sine sjøarealer som bør ha krav på en del av havbruksfondet. Tillatelser til oppdrett av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret tildeles løpende og vederlagsfritt, og omfattes derfor ikke av fondsløsningen. Det samme gjelder andre typer tillatelser, som eksempelvis forskningstillatelser og undervisningstillatelser. Departementet ser det heller ikke som naturlig at kommuner og fylkeskommuner med bare landbasert oppdrett av laks, ørret eller regnbueørret skal ha krav på en andel av fondet. I havbruksmeldingen legges det opp til å tildele tillatelser til landbasert oppdrett løpende og vederlagsfritt på lik linje med tillatelser til oppdrett av andre arter i sjø.

4.4. Nasjonalt eller regionalt havbruksfond?

I havbruksmeldingen legges det opp til å dele kysten inn i 11-13 produksjonsområder hvor det etableres miljøindikatorer som skal gi grunnlag for å vurdere vekst i det enkelte produksjonsområde annethvert år. Et spørsmål er derfor om det bør opprettes et nasjonalt havbruksfond, eller om det bør opprettes 11-13 havbruksfond – ett for hvert produksjonsområde. Et annet alternativ er fylkesvise havbruksfond, noe Troms fylkeskommune har vært inne på i sitt foreløpige innspill.

Stortinget har lagt til grunn at alle kommuner og fylkeskommuner med oppdrettsvirksomhet skal få en andel av fondet, ikke bare kommuner og fylkeskommuner som tilrettelegger for nye lokaliteter. Et argument mot at kun kommuner i produksjonsområder som får vekst tilgodeses, er også at kommuner i produksjonsområder hvor kapasiteten holdes uendret eller reduseres grunnet den biologiske situasjonen opplever større negative virkninger av aktiviteten, og at det derfor er vel så gode grunner til at disse kommunene bør få en andel av fondet. I områder med en mindre god biologisk situasjon kan det også være større behov for klarering av nye og mer egnede lokaliteter for oppdrett, og kommunene bør derfor gis incentiver i den retning.

6.2. Fordelingsnøkkel mellom kommuner

Det er ønskelig å finne en enkel fordelingsnøkkel som gir en rimelig fordeling på alle kommuner med oppdrettsvirksomhet, men som samtidig stimulerer til å tilrettelegge for nye og egnede arealer. Departementet kan se for seg flere mulige fordelingsnøkler, som i varierende grad er egnede.

Lik fordeling

En mulighet er å fordele inntektene likt på alle kommuner. I et eksempel hvor kommunenes andel av provenyet det første året er på 1 milliard kroner, vil det innebære en utbetaling på 6,25 millioner kroner til den enkelte kommune.

Det er store forskjeller i hvor mye oppdrettsvirksomhet det er i de ulike kommunene, og en lik fordelingsnøkkel vil derfor slik departementet vurderer det gi urimelige utslag. Kommuner som har mye oppdrettsvirksomhet bør få en større andel av inntektene. Lik fordeling gir heller ingen incentiver til å tilrettelegge for nye eller mer egnede lokaliteter.

Lokalitets-MTB

En annen mulighet er å fordele inntektene etter lokalitets-MTB. En slik fordelingsnøkkel er enkel å forholde seg til, og sikrer at kommunene med mest oppdrett også får størst andel av inntektene. Fordelingsnøkkelen vil også gi en forutsigbar og stabil fordeling av inntektene, i tillegg til at den også gir et incentiv til å tilrettelegge for nye lokaliteter, og gjerne store i antall tonn, ettersom dette kan gi en større andel av inntektene. En potensiell ulempe med lokalitets-MTB som fordelingsnøkkel er at opp mot 50 prosent av lokalitetene til enhver tid er brakklagte, hvor det kan være store forskjeller i hvor hyppig lokalitetene er i bruk og i hvilken grad lokalitets-MTB faktisk utnyttes. Fordeling etter lokalitets-MTB sikrer derfor ikke at kommunene som faktisk har mest oppdrett i sine områder får mest igjen. Både NFKK, Sjømat Norge og Norsk industri har likevel i sine foreløpige innspill pekt på at lokalitets-MTB kan være en fornuftig fordelingsnøkkel. Fordeling utfra faktisk bruk av lokalitets-MTB vil være mer krevende.

Fysisk arealbeslag

Skisser av anleggene brukes i søknadsprosesser, noe som gjør at man har oversikt over det fysiske arealbeslaget til en slik grad at det kan brukes om utgangspunkt for en fordeling. Det vil likevel være noe mer krevende sammenlignet med en fordeling basert på lokalitets-MTB. Departementet tror heller ikke at det vil bli store endringer i fordelingen av vederlaget sammenlignet med en fordeling basert på lokalitets-MTB, men det vil kunne slå ulikt ut for enkeltkommuner. Incentiveeffekten ved en slik fordelingsnøkkel vil trolig være sammenlignbar med incentiveeffekten ved fordeling basert på lokalitets-MTB.

Slaktevolum

En fordeling basert på slaktevolum på lokalitetsnivå i de enkelte kommuner er mulig fordi tallene rapporteres gjennom Altinn. Fordeling etter slaktevolum vil bety at fordelingsnøkkelen knyttes til verdiskaping heller enn til arealbeslag, noe departementet i utgangspunktet ikke ser som hensiktsmessig. En positiv side med en fordelingsnøkkel basert på slaktevolum er imidlertid at kommunene med de mest produktive lokalitetene vil bli premierte.

Fordelingsnøkkelen vil også gi incentiv til å tilrettelegge for de mest produktive arealene. På den annen side blir sammenhengen mellom klarering av nye lokaliteter og økte inntekter fra fondet svekket, fordi klarering av nye lokaliteter ikke nødvendigvis medfører økt slaktevolum, i hvert fall ikke umiddelbart. Det tar tid før ny fisk som settes ut føres frem til slakting. I tillegg kan det bli større svingninger i kommunenes inntekter fra år til år. For eksempel vil et sykdomsutbrudd eller en større rømming hos ett eller flere selskap, forhold som kommunen ikke har kontroll over, kunne gi reduserte inntekter for kommunen gjennom at slaktevolumet reduseres.

6.2.6. Er incentiveeffekten tilstrekkelig ivaretatt?

Departementet ber om høringsinstansenes innspill på om incentiveeffekten er tilstrekkelig ivaretatt ved fordeling fullt ut etter eksisterende MTB eller andre fordelingsnøkler, eller om kommuner som øker sin lokalitets-MTB gjennom nytidellinger eller utvidelser bør premieres ytterligere utover at de kan øke sin andel av fondet.

6.4. Størrelse og frekvens på utbetalinger fra fondet

Departementet har oppfattet at havbrukskommunene så langt har vært opptatt av at utbetalinger fra fondet bør skje årlig for å gi jevne inntekter og størst mulig forutsigbarhet. Årlige utbetalinger er imidlertid en utfordring når inntekter fra tildeling av ny kapasitet kun vil oppstå annethvert år, gitt at ny kapasitet tildeles. Årlige utbetalinger krever derfor at deler av kommunal sektors inntekter holdes tilbake for å spres utover flere år, fremfor å bli utbetalt med en gang. Dette medfører for det første at kommunene og fylkeskommunene i realiteten vil tape inntekter ettersom det ikke vil beregnes renter på midler som holdes tilbake. Inntektene vil bli inntektsført på statsbudsjettet i det året de kommer inn, for så å utgiftsføres i de årene utbetaling til kommunene og fylkeskommunene skjer. Dersom det faktisk opprettes en egen enhet – et havbruksfond i ordets rette forstand – som skal forvalte inntektene, vil det for det andre kunne medføre økte kostnader til administrasjon. For det tredje finnes det trolig bedre anvendelser av midlene enn å la de stå uvirksomme i ett eller flere år fremfor å bidra med aktivitet og verdiskaping ute i kommunene. Departementet har likevel satt opp tre alternative modeller for utbetaling fra fondet .

6.4.1. Vil det være begrensninger på bruken av inntektene fra havbruksfondet

Kommunenes inntekter fra havbruksfondet vil være frie midler som kommunene vil stå fritt til å disponere slik de ønsker.

Tre modeller for utbetaling fra fondet:

-Umiddelbar utbetaling

Modellen innebærer at kommunal sektors andel av inntektene fra fremtidige kapasitetstildelinger utbetales med en gang vederlag for økt kapasitet er innbetalt, altså blir det full utbetaling i år 1 og ingen utbetaling i år 2. Berørte kommuner og fylkeskommuner vil kunne høste renter av inntektene, spre bruken av midlene over flere år, eller sette midlene i arbeid umiddelbart. Utbetalingene vil variere fra gang til gang, men vil til en viss grad være forutsigbare ettersom man en tid i forveien vil ha en god oppfatning om hvilke produksjonsområder som vil få vekst eller ikke.

-Fast utbetaling

Denne modellen innebærer at det bestemmes et fast beløp som årlig utbetales fra fondet til fordeling blant kommunene. Dette medfører at størrelsen på de samlede utbetalingene fra fondet er konstant, og at kommunenes inntekter, i den grad de beholder samme fordelingsnøkkel mellom perioder, får faste, årlige inntekter. Dette alternativet gir kommunene mest mulig forutsigbarhet med hensyn til inntekter fra fondet, men har samtidig flere administrative ulemper.

-Prosentvis utbetaling

Denne modellen innebærer at en fast andel av midlene i havbruksfondet utbetales årlig. Til forskjell fra modellen med fast utbetalingsbeløp vil størrelsen på utbetalingene variere med størrelsen på selve fondet, men sikrer samtidig en mindre varierende størrelse på utbetalingene enn modellen med umiddelbar utbetaling. Ved at kun en andel av midlene utbetales vil man sikre at havbruksfondet ikke kan gå i minus.»

Vurderingar:

Havbruksnæringa er ei svært viktig næring i Bømlo. Det er positivt at det no er vedteke at kommunar som stillar areal til rådvelde for havbruksnæringa skal få ein økonomisk kompensasjon. Inntektene frå vederlaget for nye konsesjonar og vekst på eksisterande skal koma kommunane til gode.

Me er samde med Departementet i at inntektene frå framtidige kapasitetstildelingar bør fordelast på alle fylkeskommunar og kommunar som har oppdrettsverksemd, uavhengig av om fylkeskommunen/kommunen ligger i et område kor kapasiteten på konsesjonsnivå aukast, reduserast eller er uendra.

Når det gjeld fordeling mellom kommunar meiner me at det beste er at inntektene frå havbruksfondet vert fordelt etter lokalitets-MTB. Ein slik fordelingsnøkkel er enkel å forholde seg til, og det sikrar at kommunane med mest oppdrettsvolum også får størst del av inntektene. Fordelingsnøkkelen vil også gi ein stabil fordeling av inntektene.

Fordeling etter arealet på AK-områda i kommunane vil vere langt meir arbeidskrevjande og vanskelegare å få til lik praksis mellom kommunar. Ved kvar rullering av kommuneplan vil fordelinga endrast.

Når det gjeld utbetaling frå havbruksfondet meiner me at det beste vil vere umiddelbar utbetaling . Med denne modellen vil kommunane få inntektene utbetalt med ein gong vederlag for auka kapasitet er innbetalt. Det vil gi full utbetaling i år 1 og ingen utbetaling i år 2. Kommunane og fylkeskommunane vil kunne nytte renter av inntektene og dei vil kunne spreie bruken av midlane over fleire år. Alternativt vil me gå inn for at halvparten av inntektene vert utbetalt i år 1 og halvparten i år 2.

Oppsummering og konklusjon:

Nærings- og fiskeridepartementet har sendt høyringsbrev med framlegg til innretning av havbruksfondet. Høyringsfristen er 18.februar 2016 .

I høyringsbrevet vert høyringspartane invitert til å gi innspel på fordeling av inntektene frå fondet mellom kommunane og utbetalinga frå fondet.

Rådmannen er samde med Departementet i at inntektene frå framtidige kapasitetstildelingar bør fordelast på alle fylkeskommunar og kommunar som har oppdrettsverksemd, uavhengig av om fylkeskommunen/kommunen ligger i et område kor kapasiteten på konsesjonsnivå aukast, reduserast eller er uendra.

Når det gjeld fordeling mellom kommunar meiner rådmannen at det beste er at inntektene frå havbruksfondet vert fordelt etter lokalitets-MTB.

Når det gjeld utbetaling frå havbruksfondet meiner rådmannen at det beste vil vere umiddelbar utbetaling. Med denne modellen vil kommunane få inntektene utbetalt med ein gong vederlag for auka kapasitet er innbetalt.